[2021] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 109

ਕੇ. 'ਤੇ ਨਾਗਰਾਜੱਪਾ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ

ਬਨਾਮ

ਐਚ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰੈਡੀ

(2009 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5033-5034)

ਸਤੰਬਰ 09, 2021

[ਸ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ.]

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 – ਧਾਰਾ 103 – ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - ਆਧਾਰਿਤ: ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ - ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ, ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ - ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਰਕ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ - ਦੂਜਾ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਠੇਸ ਅਤੇ ਯਕੀਨਯੋਗ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਸੀ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦੇਣਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 103 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 103 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: 1. ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅੰਤਿਮ ਹਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਹਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਤਰਕ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ. ਦੂਜਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 14] [116-ਸੀ-ਡੀ]

2. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਠੇਸ ਅਤੇ ਠੇਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 103 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਪਏਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ - ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। [ਪੈਰਾ 18] [118-ਡੀ, ਜੀ-ਐਚ; 119-ਏ-ਸੀ]

ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ, (2010) 13 ਐਸਸੀਸੀ 216: [2010] 13 ਐਸਸੀਆਰ 658 ਅਤੇ *ਨਾਰਾਇਣ ਸੀਤਾਰਾਮਜੀ ਬਡਵੈਕ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲਆਰਐਸ ਵੀ ਬਿਸਾਰਾਮ ਐਂਡ ਹੋਰ*, (2021) ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 319 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2010] 13 ਐਸਸੀਆਰ 658	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 16
(2021) ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 319	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ	ਪੈਰਾ 17

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2009 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5033-5034।

ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 31.07.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2002 ਦੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 368 ਵਿੱਚ 2002 ਦੇ ਸੀ/ਡਬਲਯੂ ਨੰਬਰ 736 ਵਿੱਚ।

ਡੀ.ਪੀ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਐਸ.ਐਨ. ਭੱਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਸ. ਰਵਿੰਦਰ ਭੱਟ, ਜੇ.

1. ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਦੂਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 28.05.1973 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਤਿੰਨ ਪਾਰਸਲਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜੋ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 36/1 (28 ਗੁੰਟਾ) ਹੈ; ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 37 (1 ਏਕੜ 30 ਗੁੰਟਾ) ਅਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 28/2 (13 ਗੁੰਟਾ) - ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਕਸ-1 ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਓਐਸ ਨੰਬਰ 20/1985 ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ) ਤੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਬਦਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਯਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਮੁਦਈ/ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 12662/1981 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ - (ਓਐਸ 22/1985 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ)। ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 368/2002 ਅਤੇ 736/2002 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 31.07.2008 ਨੂੰ 1

ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓਕਰਤਾ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਐਕਸ -1 ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 9000/- ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਵਿਆਜ @ 15% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਨਾਲ 9000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 28.05.1973 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਲੇਖ, ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਦੂਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਅਰਥਾਤ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾਮਾਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

6. ਪੀੜਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੋ ਦੂਜੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 368/2002 ਅਤੇ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 736/2002 ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ:

"ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਸਬੀ -3 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ"

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ ਐਕਸ ਡੀ -3. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਨੂੰ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ, ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੀ, ਜੋ ਐਕਸ ਪੀ -1 (ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼) ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 36-38) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤੇ (ਐਕਸ.ਡੀ.-3) ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਐਕਸ.ਪੀ.-1) ਨਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਐਕਸ.ਪੀ.-1 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸ ਡੀ -3 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 15% ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ 2700/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੀਜਾ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਆਜ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿ 9000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਸੀਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ

9000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਹੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਭਾਵ ਐਕਸ.ਪੀ.-1 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਕਸ ਪੀ -1 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ (ਐਕਸ.ਪੀ.-1 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਐਕਸ.ਪੀ.-1 ਸਿਰਫ ਇਕ ਮਾਮੂਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਐਕਸ.ਪੀ.-4 ਅਤੇ ਐਕਸ.ਪੀ.-5, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਐਕਸ.ਪੀ.-1 ਸਿਰਫ ਮਾਮੂਲੀ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ; ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਇਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ।

10. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਬਾਰੇ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਘਾਟ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਵਿਆਜ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਅਖੌਤੀ ਸਮਝੌਤਾ (ਐਕਸ ਡੀ -3) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟ ਸੀ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ

11. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ, ਪਹਿਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਐਕਸ.ਪੀ.-1 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਵਿਰੋਧੀ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਸ.ਪੀ.-1 ਨਾਮਾਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਸੀ; ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 9000 ਦਾ ਪੂਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬੇਦਖ਼ਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਗੇੜ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

12. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ (ਐਕਸ.ਡੀ.-3). ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਬਾਰੇ ਲਿਖਤਾਂ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਸ.ਪੀ.-1 (ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼) ਦੇ ਦਿਨ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ।

13. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਪਾਈ, ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਥੀਮ ਗੀਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਬਲਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

14. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅੰਤਿਮ ਹਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ. ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਤਰਕ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ. ਦੂਜਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

15. ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

103. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ, ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ,

(ਏ) ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 100 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

16. ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, *ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ* 2 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

26. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੈ।

ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 103 ਸੀਪੀਸੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ (ਵਾਂ) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਗਾੜ ਕਾਰਨ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤ (ਐਸ) ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

27. ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗਲਤ ਪਹੁੰਚ ਦਿਖਾ ਕੇ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਹਨ, ਭਾਵ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਗਲਤ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। (ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨੱਥੂ ਸਿੰਘ [(1992) 1 ਐਸਸੀਸੀ 647]; ਕਰਨਾਟਕ ਬੋਰਡ ਆਫ ਵਕਫ ਬਨਾਮ ਅੰਜੁਮਨ-ਏ-ਇਸਮਾਈਲ ਮਦਰਿਸ-ਉਨ-ਨਿਸਵਾਨ [(1999) 6 ਐਸਸੀਸੀ 343] ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਸਫ ਅਲੀ [(2010) 12 ਐਸਸੀਸੀ 740]।

28. ਜੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਖੋਜ ਇੰਨੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਤਰਕ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਖੋਜ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ ਜਾਂ ਨਤੀਜੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਧੂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਭਾਰਤ ਮਠਾ ਬਨਾਮ ਆਰ ਵਿਜੇ ਰੇਂਗਾਨਾਥਨ [(2010) 11 ਐਸਸੀਸੀ 483]"

---

2 (2010) 13 ਐਸਸੀਸੀ 216

17. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, *ਨਾਰਾਇਣ ਸੀਤਾਰਾਮਜੀ ਬਡਵੈਕ* (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੇ *ਐਲਆਰਐਸ ਬਨਾਮ ਬਿਸਾਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ* [3] ਰਾਹੀਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 103 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

> "11. *ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਨੰਗਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਦੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁੱਦਾ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਜਦੋਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਅਦਾਲਤ (ਐਸ) ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"*

18. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਠੋਸ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਰਗੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਸ.ਡੀ.-3 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਨਾਮਾਤਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਪੰਜ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। 9000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ, ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਵੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ @ 15%। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਆਖਰਕਾਰ, ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਲੈਂਡ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਯਾਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,

---

3 2021 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 319

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ 'ਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 103 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਪਏਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ੧੦੩ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਮਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ (ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ - ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈਆਂ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Manjeet Singh
MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669